

AkersDølen

Medlemsblad for Groruddalen Historielag

Fra Stabburstrappen

s 2

Hva skjer

s 3

Årsmøte 2010

s 4

Lokalhistorisk filmkveld

s 5

Historielaget på julemesse

s 6

Reportasje fra Boerkrigen

s 8

Langs historisk vannvei

s 10

AkersDølen

Medlemsblad for Groruddalen Historielag

Returadresse:
Groruddalen Historielag
Postboks 37 Grorud
0905 OSLO

Besøksadresse:
Stabburet Nordtvet gård
Gårdsveien 1-3

Kontortid:
Onsdag 11.00 – 14.00
Telefon: 22 16 48 85
E-post: post@grohi.no
Hj.side: www.grohi.no
Org.nr 989 556 924

AkersDølen redaksjon:
Kristian Skaane
Sigrun Opheim
Arvid A. Larsen

Styret:
Leder og ansv.red.:
Bjørn H. Syversen
Nestl.: Jan Arne Tangerud
Kass.: Arvid A. Larsen
Skr.: Sigrun Opheim
Styremedlemmer:
Guri E. Bramness
Anne Finhammer
Per Furuseth
Kristian Skaane
Varamedlemmer:
Kjartan Eide
Karin Henden

Design/Trykk:
Gjerholm Design

Fra Stabburstrappen

Godt nytt år, alle sammen!

Gradestokken har vist oss temperaturer langt nede på minus-siden i snart tre uker nå. En hovedbeskjeftigelse for mange har derfor kanskje vært å sitte inne og fyre. Med god varme i peis eller ovn kan det være tilfredsstillende å skue ut av vinduet på et vinterlandskap som vi ikke har vært forunt å se maken til på flere år. Det er virkelig lenge siden vi har hatt en jule- og nyttårshelg som har vært så til de grader hvit som den vi nettopp har lagt bak oss. Det skal vi glede oss over, pakke oss inn i varme ullklær og løpe ut i. Vintereventyret er til for å brukes. Så sant ikke helsa direkte forbyr det, er det ingen som tar skade av å være ute i flere minusgrader. Det handler bare om å avpasse aktiviteter og varighet i forhold til egen tåleevne.

Jeg har riktignok valgt å sitte innendørs og gjøre mine betraktninger fra Stabburstrappen denne gangen, men etter at skriftstykket er fullført skal jeg ut.

Året 2009 ble et nytt godt år for Groruddalen Historielag. Spesielt hyggelig var det at Oslo Museum la to av sine "Kjenn din by"-vandringene til vårt område. I Kulturminneåret fikk også undertegnede anledning til å bidra i spaltene til Akers Avis/Groruddalen med presentasjon av et nytt kulturminne hver fredag gjennom hele året. Vi vet at mange satte pris på dette. ÅRBOK 2009, som ble sluppet 27. oktober, har blitt godt mottatt. De fleste juletrærne i Groruddalen bredte antakelig beskyttende grener over boka til et stykke etter klokka fem på Julaften.

Når vi kommer i gang etter årsmøtet i mars, vil medlemmene forhåpentlig sette pris på et variert vårprogram som også inneholder vandringene.

Denne utgaven av AkersDølen inneholder en del stoff som noen kanskje har sett på hjemmesiden vår allerede. Vi kommer til å bruke www.grohi.no mer aktivt framover, og oppfordrer alle som har anledning til å besøke nettstedet jevnlig.

Gled dere over at det går mot lysere tider; dagen er allerede mer enn halvannen time lenger enn ved vintersolverv.

Nordtvet gård, januar 2010
Bjørn Henry Syversen, styreleder

Forsidefoto: Grorudveien fra omkr. 1924. Foto: J. H. Küenholdt A/S.

Hva skjer?

Dato/tid	Møteplass	Aktivitet
Onsdag 3. mars kl. 19.00	Stabburet, Nordtvet gård	Årsmøte
Ultimo mars	Deichmanske bibliotek, Bjerke	Isproduksjon og eksport. Kåseri v/ representanter fra Norsk Sjøfartsmuseum.
Det tas forbehold om endringer i programmet! Følg med på nettsiden www.grohi.no		

“Lokalhistorie er spennende!”

GRASROTANDELEN ☼

I 2009 fikk vi kr. 6.500,- . Blir du med i år?

Ta med denne strekkoden til din nærmeste tippekiosk for å støtte Historielaget

Årsmøte 2010

Groruddalen Historielag avholder årsmøte onsdag 3. mars kl. 19.00 i Stabburet, Nordtvet Gård.

Saksliste:

1. Åpning. Godkjenning av innkalling.
2. Valg av møteleder, referent og to personer til å underskrive protokollen.
3. Styrets beretning for året 2009.
4. Regnskap 2009.
5. Budsjett 2010.
6. Fastsetting av kontingenten for 2010.
7. Innkomne forslag.
8. Valg.

Forslag som ønskes behandlet på årsmøtet må framsettes skriftlig og være styret i hende innen 15.02.2010.

Servering av kaffe og kringle.

Russiske Krigsfanger

I fjor etterlyste vi gjennom Akers Avis Groruddalen opplysninger og opplevelser om og med russiske krigsfanger som var plassert i Groruddalen under andre verdenskrig. Vi fikk god respons. Flere har fortalt om opplevelser, og andre har fortalt om gjenstander de har fått av fanger. Disse gjenstandene er en fortelling i seg selv, og de betyr mye for eierne. Gjenstandene er fotografert. Fortellingene vi har fått vil bli satt sammen i en artikkel til årboka i 2010.

Vi takker for det vi hittil har fått, samtidig som vi fortsatt oppfordrer andre til å ta kontakt. Enhver liten hendelse eller observasjon er interessant og utdyper emnet. Kanskje

kan vi få til en liten utstilling av gjenstandene også. Igjen takk fordi dere hjelper oss til å ta vare på historien.

✎ Anne

Lokalhistorisk filmkveld

Guri E. Bramness, Kristian Skaane og Anne Finhammer kjemper mot teknikken.

Første søndag i advent, og lørdagen foran, var for vår del viet LIONS' julemesse i Gro-rud Samfunnshus. Dette er en årviss foretelse, og Groruddalen Historielag har deltatt på fast. For første gang i historielagets historie inviterte vi til et møte i samlingssalen på Gro-rud skole med framvisning av lokalhistoriske filmer fra Groruddalen. Om lag 40 mennesker møtte forventningsfullt fram om kvelden 25. november for å se deler av en film som ble laget til Furuset skoles 100 års jubileum i 1961, en tilsvarende fra Gro-rud skoles 100 års jubileum i 2000 og en film fra Vestli om tilblivelsen av drabantbyen lengst nord i Groruddalen. De to skolejubileumsfilmene var overført til DVD, mens vestlifilmen var en "gammeldags" 16 mm film.

Dessverre ble opplevelsen av filmene skjemet av flere negative forhold. Lyden på DVD-filmene var nesten ikke hørbar og

gjennomføringen av programmet var i stor grad preget av "sommel og heft". Vi var rett og slett alt for dårlig forberedt, noe vi beklager sterkt. Til tross for manglene, fikk vi inntrykk av at publikum likevel hadde hatt et visst utbytte av forestillingen.

Det er ikke umulig at styret ved en senere anledning vil komme tilbake med en ny filmkveld, og da kan vi love at forberedelsene og teknikken skal være i orden.

Erfaringen vår etter 25. november er at en generalprøve er helt nødvendig, og at det ikke er nok med et ekstranummer for å rette opp et dårlig inntrykk. Ikke desto mindre ble den gamle disneyfilmen, med brodd mot Hitler og nazismen, tatt godt i mot.

✎ MacSieb

Historielaget på Julemesse

Julemessen kunne tilby noe for enhver smak.

Første søndag i advent, og lørdagen foran, var for vår del viet LIONS' julemesse i Grorud Samfunnshus. Dette er en årviss foreteelse, og Groruddalen Historielag har deltatt på fast plass i en årrekke. Siden vår årbok lanseres i slutten av oktober hvert år, er dette en god anledning til å markedsføre det nye produktet. I tillegg til alle årbøkene

hadde vi også med en del gamle fotografier som vakte manges interesse. Salget av årbøker gikk bra. Vi solgte mange av årets utgave og også noen eldre. Noen av dem som besøkte vår stand benyttet også anledningen til å melde seg inn i historielaget.

MacSieb

Gamle fotografier vekker alltid interesse.

Bjørn Haug fra Grorud Lions var en utmerket konferansier.

LIONS hadde sørget for at de yngste også hadde noe å beskjeftige seg med.

Reportasje fra Boerkrigen funnet i veggen på Smedstua gård

Bepansret jernbanetog bombarderer boerbatteri om natten.

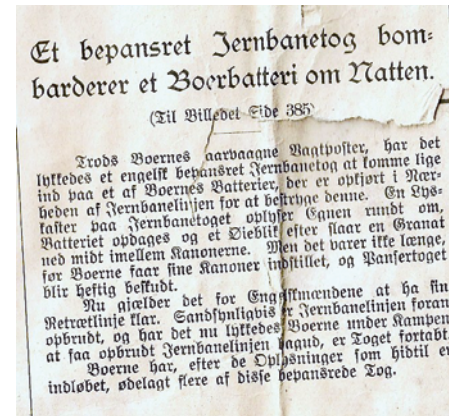
Da barnehagen, som holder til i det gamle våningshuset etter Smedstua gård, skulle skifte vinduer for et drøyt års tid siden dukket det opp saker som ikke hadde sett dagens lys på over hundre år. Som isolasjonsmateriale ved siden av karmen til det ene vinduet fant håndverkerne blant annet en gammel avis, eller tidsskrift.

Norsk Familie Journal Nr. 48, søndag den 26. November 1899 var ganske sprø, slitt og skrukket etter det lange oppholdet inni veggen ved siden av vinduet, men nesten fullt leselig for en som behersker gotisk skrift. De påpasselige håndverkerne tok funnet med til barnehagens styrer Rigmor Angvik, som tok vare på det inntil Groruddalen Historielag ble kontaktet via kulturkonsulent

Bjørn Holm i Bydel Stovner.

Det 110 år gamle ukebladet som ble funnet i veggen på Smedstua gård var av bladets tredje årgang. Det kom antakelig ut hver søndag. I løssalg kostet det 10 øre, mens et kvartalsabonnement kom på 1 krone og 25 øre. Et kvartal består som kjent av tre måneder, eller om lag tretten uker, så veldig mye var det ikke å spare på å abonnere.

Eksemplaret fra veggen er tydelig opptatt av afrikanske forhold og bringer mye stoff, både skrift og bilder, fra verdensdelen. Forklaringen er sannsynligvis at bladet ble utgitt i begynnelsen av Boerkrigen (1899-1902), en konflikt som også folk i Europa var opptatt av, selv om den ble utkjempet i Afrika. Partene var på den ene siden England, og

Ukebladets beskrivelse av den dramatiske trefningen.

på den andre Transvaal, Oranjestaten og boere i Kappkolonien. Den endte med at boerrepublikkene måtte oppgi sin selvstendighet og ble innlemmet i det britiske riket. De fikk imidlertid beholde sitt indre selvstyre og lik rett for hollandsk (afrikaans) som for engelsk språk.

Nesten en hel side er viet en illustrasjon av en dramatisk scene fra en trefning under Boerkrigen. På annet sted i bladet finnes en notis, eller skal vi si reportasje, som beskriver situasjonen.

Styrer Rigmor Angvik viser fram det gamle tidsskriftet.

Tittelen er:
"Et bepansret Jernbanetog bombarderer et Boerbatteri om Natten".

I tillegg finnes kryssord, smånotiser, gåter og vitser; stoff som også våre dagers ukeblader vet å bruke.

Groruddalen Historielag takker for gaven og lover å ta godt vare på den.

MacSieb

Husk å melde adresseforandring!

Vandring langs historisk vannvei

Det var idyllisk ved Kalbakkenbrua på Kulturminnedagen. Foto Tom Evensen.

"Vann og dagliglivets kulturminner" var tema for Kulturminnedagen 13. september 2009. Da passet det fint å følge Guri E. Bramness på en lokalhistorisk rusletur langs Alna fra Hølaløkka til Shoddyen. De som tok turen fikk høre om ullvarefabrikken og den store Leirfossen, kraftkilden som på vandrings-tidspunktet var gjenstand for et betydelig anleggsarbeid. Et prosjekt som forhåpentlig vil vise fossen i all sin prakt en gang utpå vårparten. Følget passerte demningen og Bleikedammen før det nådde opp til dammen ved siden av den mer enn 200 år gamle Kalbakkenbrua. Den framsto for anledningen

som en ren idyll, oven i kjøpet med besøk av et storkandpar. På tørt land ved siden av dammen fikk forsamlingen et gjensyn med et par av dagliglivets kulturminner, vaskebrett og zinkbalje. Det brakte fram minner hos enkelte, og én av deltakerne demonstrerte at hun kunne bruke utstyret i praksis. Turen endte ved Shoddyfabrikken, som i sin tid leverte revet og bearbeidet ullavfall, -shoddy -, blant annet til produksjon av Nirvana-madrasser hos ullvarefabrikken DFU, Grorud.

MacSieb

Gruppen nedenfor Bleikedammen. Foto Tom Evensen.

En turdeltaker som hadde taket på vaskingen.
Foto Tom Evensen.

Goruddamen Guri E. Bramness øste av sin omfattende kunnskap. Foto Tom Evensen.

BLAD

B

NORGE

P. P.

Returadresse: Groruddalen Historielag, Postboks 37 Grorud, 0905 OSLO

Bestillingsskjema - bøker/medlemskap

Vi utgir ny årbok hvert år. Bøkene inneholder viktig lokalhistorisk dokumentasjon fra hele Groruddalen. Den eldste årboken er like aktuell nå som da den ble utgitt.

Kryss av på nedenstående bestillingsseddel og vi sender deg årbøkene i posten.

Eller du kan bestille bøkene på vår nettside www.grohi.no.

(Pris per bok kr 120,-). Porto kommer i tillegg på alle forsendelser fra oss.

Årbok 1985 og 1987 kr. 100,-. Øvrige årbøker ca.120,-

Bestilling:

Ja, takk, jeg bestiller følgende (kryss av):

☐ Årbok 1985	☐ Årbok 1995	☐ Årbok 2002	☐ Årbok 2009
☐ Årbok 1987	☐ Årbok 1996	☐ Årbok 2003	
☐ Årbok 1989/90	☐ Årbok 1997 (utsolgt)	☐ Årbok 2004	
☐ Årbok 1991	☐ Årbok 1998	☐ Årbok 2005	
☐ Årbok 1992	☐ Årbok 1999	☐ Årbok 2006	
☐ Årbok 1993	☐ Årbok 2000	☐ Årbok 2007	
☐ Årbok 1994	☐ Årbok 2001	☐ Årbok 2008	

Jeg ønsker:

- ☐ Å bli medlem - kontingent kun kr 100,- per år
- ☐ Kulturminneguide - "Vandring i bydel Bjerke" kr 50,-
- "Vandring på Grorud" - **(utsolgt)**
- ☐ Groruddalen Kulturminneatlas kr 175,-

Medlemsnr. _____ Navn _____

Adresse _____ Postnr. _____

(Sted/dato)

(Underskrift)